

Sendt på e-post til postmottak@kud.dep.no

Oslo, den 12. september 2014

Hørings svar – endringer i åndsverkloven om avtalelisens og gjennomføring av EUs hitteverkdirektiv (2012/28/EU)

IFPI Norge viser til høringsbrev fra Kulturdepartementet av 1. juli 2014 vedrørende høringsnotat som inneholder forslag om generell avtalelisens, endringer i tvisteløsningsbestemmelsene, gjennomføring av hitteverkdirektivet (2012/28/EU) og oppheving av reglene om Det sakkyndige råd. Vi avgir herved vår høringsuttalelse.

IFPI Norge vil i det store og hele gi sin tilslutning til til NORWACOs høringsuttalelse. Ut over dette vil IFPI Norge kommentere noen mer overgripende problemstillinger samt de spørsmål som berører fonogramprodusentenes rettigheter spesielt.

1. Innføring av generell avtalelisens

1.1 Innledning og sammendrag

Avtalelisens er en type kollektiv rettighetsforvaltning som for vår del tar utgangspunkt i fonogramprodusentenes og utøvende kunstners enerett, jfr. åndsverkloven §§ 42 og 45. Avtalelisensen binder utenforstående rettighetshavere, såfremt de ikke har lagt ned forbud dersom det er adgang til det. Ved innføring av en ny generell avtalelisens gis representative organisasjoner mulighet til å klarere rettigheter på ikke nærmere angitte områder. Dette skiller seg fra de allerede innførte spesifikke avtalelisensmulighetene i åndsverkloven.

IFPI Norge er positive til innføring av en generell avtalelisens og mener det kan være et nyttig verktøy for både brukere og rettighetshavere der det viser seg å være upraktisk eller umulig å klarere individuelt. Dagens system med spesifikk avtalelisens er etter vårt syn lite egnet for den raske teknologiske utviklingen som pågår. Når det oppstår et nytt område der det er behov for kollektiv klarering, vil en generell avtalelisens være et nyttig bidrag til en rask og tilpasset løsning i stedet for en lovendring på et spesifikk avtalelisensområde.

Det er samtidig viktig å presisere at enerett er det klare utgangspunktet for fonogramprodusentenes rettigheter. Fonogramprodusentenes egen enerettsforvaltning sikrer en sunn konkurranse dem i mellom i et fritt marked, noe som er i brukerens interesse såvel som rettighetshavernes interesse. En generell avtalelisens må derfor ikke bli et substitutt når to parter på individuell basis ikke blir enige om vilkårene i en avtale - selv om bruker har et stort behov for å få klarert rettighetene og hevder at en klareringsrunde vil være upraktisk eller vanskelig. Vi er bekymret for at en uheldig praksis her på sikt vil kunne svekke rettighetshavernes enerett.

IFPI Norge er enige med departementet om at generell avtalelisens vil være til størst nytte der det skal klareres større mengder verk og det ikke er klart hvilke verk som vil bli brukt. Siden en generell avtalelisens ikke angir et nærmere bruksområde bør den også bli et supplement til de eksisterende spesifikke avtalelisensbestemmelsene og komplementere disse der det er relevant. Dette for å unngå unødvendige begrensninger i lisensmulighetene.

En ny generell avtalelisens må stille krav til at de avtalene som inngås må være avgrensede og definere tydelig hvilket rettighetsområde de gjelder. I tillegg må det fremgå klart av avtalene at utenforstående rettighetshaver skal ha en rett til å nedlegge forbud mot utnyttelse av sitt verk og at de likestilles med de øvrige rettighetshaverne.

Avtalelisens er en nasjonal løsning for rettighetsklarering som ikke er ment å klarere rettigheter over landegrenser. Samtidig pågår det nå et arbeid i EU vedrørende grensoverskridende rettighetsklarering, CRM-direktivet¹, som antas å være EØS-relevant. Med bakgrunn i dette direktivet kan det derfor være nødvendig å innføre ytterligere regler for organisasjoner som inngår avtaler med avtalelisensvirkning. Vi ønsker departementets redegjørelse for hvordan generell avtalelisens skal harmonere med våre EU/EØS-forpliktelser med tanke på grenseoverskridende klarering.

1.2 Representativitet

Et vilkår for å inngå avtale med avtalelisensvirkning er at avtalen inngås med en *representativ* organisasjon på området. Det fremgår av åndsverkloven § 38a at med *representativ* menes (at) en organisasjon «*på området*» representerer «*en vesentlig del*» av rettighetshaverne. Bestemmelsen er etter vårt syn uklar, men vi legger til grunn at det ikke er noe flertallskrav og at det området avtalelisens gjelder for ikke har noe representativitetskrav med tanke på antall kategorier av verk som utnyttetes.

IFPI Norge vil påpeke at representativitet bør gjenspeile en vesentlig del av de rettighetshaverne som normalt inngår i den definerte klareringen innenfor hvert område som godkjennes. I vurderingen av representativitet bør det foretas en objektiv helhetsvurdering der medlemstallet er et moment, men hvor det også må legges vekt på hvorvidt den organisasjon som ønsker avtalelisens faktisk representerer de verkene som i praksis vil bli brukt. Videre bør det stilles krav til struktur og stabilitet til den organisasjonen som godkjennes.

I følge Infosocdirektivet skal den organisasjonen som kollektivt forvalter rettigheter gjøre dette på en transparent, effektiv og konkurransenøytral måte. Direktivet påvirker ikke

---

¹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/26/EU om kollektiv rettighetsforvaltning av opphavsrett og nærstående rettigheter samt grenseoverskridende lisensiering av rettigheter i musikkverk for onlinebruk i det indre marked.

direkte avtalelisensbestemmelser i medlemslandene, men vi ser ingen grunn at også et slikt krav bør gjelde på avtalelisensområdet.²

1.3 Godkjenning av organisasjon etter generell avtalelisens

IFPI Norge støtter NORWACOs forslag om en statlig godkjenningsordning som vilkår for avtalelisens innenfor hvert område en avtale skal gjelde. Det er i dag en godkjenningsordning for spesifikk avtalelisens, og det vil etter vårt syn i minst like stor grad være behov for det samme for generell avtalelisens der bruken utvides uten noen nærmere angivelse. Etter vår mening vil en slik godkjenningsordning gi både brukere og rettighetshavere en økt tydelighet, trygghet og forutsigbarhet.

Vi ber departementet utrede nærmere hvordan dette skal praktiseres hvis flere organisasjoner krever godkjenning for samme område, og hvordan dette stiller seg i forhold til utenlandske organisasjoner som eventuelt vil søke godkjenning i Norge.

1.4 En eller flere organisasjoner?

I dag er det ikke noe i veien for at flere rettighetsorganisasjoner blir godkjent av departementet på det spesifikke avtalelisensområdet, men etter det vi oppfatter oppstilles et krav om samarbeid mellom organisasjonene.

IFPI Norge mener at det godt kan være flere organisasjoner innenfor et avtalelisensområde også innenfor generell avtalelisens. Det må forøvrig betinges av en statlig godkjenningsordning.

1.5 Forbudsadgang

Ved en generell avtalelisens er det viktig at de utenforstående rettighetshaverne gis en forbudsadgang og at organisasjonene som inngår avtaler med avtalelisensvirkning er i stand til å håndtere forbudet.

For fonogramprodusentene er det nødvendig å kunne nedlegge forbud mot bruk av enkeltinnspillinger og/eller hele kataloger. Det bør i tillegg utredes muligheter for at individuelle rettighetshavere også kan nedlegge forbud på lik linje som "utenforstående".

Videre har organisasjonen et ansvar for at den utenforstående rettighetshaverne behandles likt som de rettighetshaverne som organisasjonen representerer i avtalen

Det bør være en tydelig regulering på området og vi mener en offentliggjøring av hvilke avtaler som inngås vil være hensiktsmessig.

1.6 Problemstillinger vedrørende klarering over landegrensene ved avtalelisens

Grunnet territorialprinsippet i opphavsretten vil avtalelisens bare omfatte verk som kan klareres i Norge. Ved digital utnyttelse på Internett kan ikke avtalelisensen gjelde over landegrensene - det krever direkte samtykke av rettighetshaverne. Det må derfor fremgå klart av både godkjenningen og i avtalene som gjøres at det er et forbud mot å anvende verkene i utlandet. Uansett reiser generell avtalelisens en del problemstillinger rundt utnyttelse på Internett.

---

² Europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/29/EF av 22. mai 2001 om harmonisering av visse aspekter av opphavsrett og nærstående rettigheter i informasjonssamfunnet innledende punkter 17 og 18.

1.7 Endringer i tvisteløsningsbestemmelsene

IFPI Norge viser til NORWACOs høringsuttalelse under dette punktet.

2. Hitteverkdirektiv (2012/28/EU)

IFPI Norge viser til NORWACOs høringsuttalelse i sin helhet under dette området.

3. Opphevelse av det sakkyndige råd for åndsverk

IFPI Norge har ikke noe i mot forslaget om å oppheve bestemmelsen i § 53 om sakkyndig råd.

***

Med vennlig hilsen
IFPI Norge

Marte Thorsby (sign.)
Direktør